

The CDA logo is a teal circle containing the letters 'CDA' in white, sans-serif font.

Bestuurs forum

Nummer 2 | 46^e jaargang | mei 2022

Toegankelijke politiek

Politiek zonder drempels

Het begint met contact

Politiek is van en voor ons allemaal

Thema

04 Politiek zonder drempels

Thema

07 Het begint met contact

Inhoud

Mei 2022

- 4 **Thema**
- Politiek zonder drempels
  - Het begint met contact
  - Politiek is van en voor ons allemaal
  - Hoe toegankelijk is de politiek?
- 18 **Opinie**
- Bouwen aan een Europese waarden visie voor de toekomst

8 Waterstand
Het 'verhaal van het water' en de participatie

9 Van het Binnenhof
Maak werk van het VN-verdrag Handicap

14 Nieuw gezicht
Floris Out

15 Berichten Steenkampinstituut

16 BSV berichten

22 Lokaal Portret

23 Ter Griffie
Inclusief of exclusief?

24 Boekrecensie
Met Nederland in therapie

26 Praktijk
Tips voor beginnende raadsleden

27 Europa Lokaal
Gezonde politiek

28 Geïnspireerd door ...

29 Gedachtegoed
Digitalisering is een lokale kwestie

30 Commentaar

32 BSV-Netwerken: Doe mee!

Inleiding

Er is een wereld te winnen

Op het eerste oog lijkt de cover van deze Bestuursforum wellicht saai. Een foto van een witte deur. Niets aan? Of toch betekenisvol? Beeld kan soms meer zeggen dan woorden. De cover geeft in een oogopslag weer waar dit nummer over gaat: een open deur en geen drempel te bekennen.

Ymkje Meijer
Eindredacteur Bestuursforum

Een beeld dat past bij het thema 'toegankelijke politiek' dat wij als redactie voor dit nummer kozen. Een veelzijdig thema, dat we in onze zoomsessie met de redactie van verschillende kanten hebben besproken.

Toegankelijk in de zin dat iedereen moet kunnen deelnemen aan de politiek. Dat er geen belemmeringen mogen zijn om politiek ambtsdrager of bestuurder te worden. 'Politiek zonder drempels', zegt minister Hanke Bruins Slot daarover in het interview dat ik met haar had. In februari stelde zij een aanjaagteam voor politieke ambtsdragers met een beperking in. Doel: interesse en participatie in politiek en bestuur van deze doelgroep verhogen. Marleen Sanderse is als rolmodel ambassadeur van het aanjaagteam. 'Maar 0,5 % van de Nederlanders met een beperking is actief als politiek ambtsdrager of bestuurder. Het ultieme doel is dat de politiek een afspiegeling is van de bevolking.'

De realiteit laat zien dat dit een echte uitdaging is. Een afspiegeling van de bevolking is een omvangrijk gegeven. Het vraagt om diversiteit en inclusiviteit. Het vraagt naast factoren als jong, oud, man, vrouw, stad of regio ook aandacht voor bijvoorbeeld opleiding, geartheid, levensfase en beperking. Het vraagt om vernieuwing van beleid. 'Het is goed om te kijken naar de vervangings- en verlofregelingen of naar de samenwerking met de griffie', zegt Bruins Slot. 'En kijk om je heen

of je mensen ziet die CDA'er zijn, maar dat soms nog niet weten, en enthousiaster en actiever hen om mee te doen in de politiek.'

Annemie Craenmehr schrijft over het grote G-debat dat jaarlijks in gemeente Horst aan de Maas georganiseerd wordt. 'Een inwoner met een verstandelijke handicap heeft zelf het initiatief genomen om een debat te voeren tussen leden van de gemeenteraad, de wethouders en deelnemers vanuit de doelgroep. Zo kun je de doelgroep een stem geven. Iedereen moet mee kunnen doen.'

Daarnaast moeten we de politiek aantrekkelijk houden om aan deel te nemen. Hierbij is bijvoorbeeld aandacht nodig voor toegankelijkheid van gebouwen, vergadertijden en de leesbaarheid en de hoeveelheid te lezen stukken. Hugo Westerlaken en Hein van Erp gingen hierover in gesprek met Gerrit Spelt en Mark Purperhart. Hierbij is weerbaar bestuur van het grootste belang: zorgen dat politieke ambtsdragers en bestuurders hun werk veilig en integer kunnen doen. 'Bedreiging, intimidatie en agressie zijn onacceptabel.'

Een open deur en geen drempel. Op het gebied van toegankelijke politiek is nog een wereld te winnen. Laten we hiervoor openstaan en belemmeringen wegnemen. Het vertrouwen in de politiek herstellen. Samen werken aan een levende democratie en aan een weerbaar bestuur. Veel leesplezier! •

Reageren?
ymkje.meijer@cda.nl

In gesprek met minister Hanke Bruins Slot

Politiek zonder drempels

Foto: Martijn Beekman

'Democratie is geen vanzelfsprekendheid. Dat zie je ook met de oorlog in Oekraïne. Aan de rand van Europa wordt de democratie met voeten getreden. We moeten de democratie niet alleen beschermen maar ook onderhouden en vernieuwen. Dat is een opdracht om met elkaar te doen.'

Met deze uitspraak van Hanke Bruins Slot, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, start ons gesprek over toegankelijke politiek. Hoe krijgen we het vertrouwen in de politiek terug? Hoe zorgen we dat de democratie levend(ig) blijft en toegankelijk is voor iedereen?

'Belangrijk is dat je werkt aan een weerbaar bestuur. Uit cijfers blijkt dat 60% van de burgemeesters bedreigd wordt en 40% van de wethouders heeft te maken met bedreiging, intimidatie of agressie. Dit zijn de mensen die zich inzetten voor de samenleving, die proberen het beste te doen voor de inwoners. Dat zij worden bedreigd of geïntimideerd mogen we met elkaar nooit normaal vinden. Het is van belang dat we met elkaar aangeven dat het onacceptabel is en dat

daar de streep getrokken is. Democratie is ook uitspreken dat je het veilig wilt houden en opkomt voor degenen die binnen de democratie bedreigd worden.'

Vergroten weerbaarheid openbaar bestuur

Onlangs stelde het kabinet 100 miljoen beschikbaar om de weerbaarheid van het openbaar bestuur te vergroten. 'Ik vind het heel goed dat we nu echt geld beschikbaar stellen. Die 10 miljoen per jaar is meer dan een vertienvoudiging van wat we hier tot nog toe jaarlijks aan uitgaven.'

Met het geld kan een aantal zaken bewerkstelligd worden: 'Als eerste kunnen wij zorgen voor goede beveiliging, bijvoorbeeld van onze burgemeesters. Het moet geen politieke discussie zijn of dit wel of niet

gebeurt. Het tweede is om de informatievoorziening op orde te hebben. We werken samen met regionale informatie- en expertisecentra. Zij kunnen wijkgericht kijken hoe ondermijning plaatsvindt en ondersteunen gemeenten om daarin keuzes te maken, samen met hun partners. Een derde lijn is kijken waar er kwetsbaarheden zijn in de gemeentelijke organisaties. Waar zitten de kwetsbaarheden, bijvoorbeeld bij vergunningen en hoe kunnen we deze zo goed mogelijk ondervangen. Daarnaast is goed dat we een ondersteuningsnetwerk weerbaar bestuur hebben. Ervaringsdeskundigen, burgemeesters en wethouders die eerder bedreigd zijn, kunnen hun collega's ondersteunen. Vaak is het het gezin waar de bedreiging het meeste impact op heeft. Het team kan advies geven en ook familieleden ondersteunen. Actief zijn in de politiek doe je met elkaar.'

In het verlengde hiervan komen we op het gebruik van sociale media voor politieke ambtsdragers. Welke keuze maak je bij het delen van je privéleven? 'Het is goed om elke keer de afweging te maken hoe je sociale media wilt gebruiken en wat je naar buiten brengt. Weeg vooraf af wat je deelt en welke gevolgen dit kan hebben, ook voor je familie.'

Gezamenlijk één overheid

Het programma rond de inzet van geld voor weerbaar bestuur wordt gezamenlijk gemaakt met o.a. de VNG, het Nederlands Genootschap van burgemeesters en Binnenlandse Zaken. De kern zit hem in de samenwerking. We moeten verbindingen leggen en bruggen bouwen. Voor de inwoner maakt het niet uit of je provinciale overheid, gemeentelijke overheid of waterschap bent, uiteindelijk ben je gezamenlijk één overheid. En, we hebben elkaar keihard nodig om belangrijke thema's als meer woningbouw, veiligheid of klimaatverandering aan te pakken. De overheid moet dienstbaar, dichtbij en rechtvaardig zijn. Een overheid die er is voor mensen en mensen beschermt op het moment dat dat nodig is.'

Uit onderzoek blijkt dat het vertrouwen in de politiek afneemt. Mensen haken af. Ook het opkomstpercentage van 50,4% bij de gemeenteraadsverkiezingen sluit aan bij dit beeld. Hoe kunnen we het vertrouwen in de politiek weer vergroten?

Goed luisteren naar de inwoners

'Rond de gemeenteraadsverkiezingen ben ik tijdens de campagne bij verschillende afdelingen langs geweest. Mooi om te zien hoeveel jonge mensen zich in willen zetten voor het CDA en zich al actief inzetten in de samenleving. Zij zijn lokaal geworteld, zien wat er gebeurt en gaan in gesprek met mensen, ook als ze boos zijn. Vaak hebben mensen wel ideeën, maar

'Raden kunnen hierbij een onderscheidende rol spelen door goed samenspel met de griffie'

hebben zij het gevoel niet gezien te worden. Ik heb goede voorbeelden van maatschappelijk initiatief gezien, die zijn ontstaan omdat de wethouder goed geluisterd heeft naar zijn inwoners. Wethouder Van Budel in Velp zag bijvoorbeeld dat inwoners van zijn gemeente meer in eigen wijk willen doen. Het initiatief is vervolgens bij de inwoners zelf neergelegd om te komen met laagdrempelige initiatieven in de wijk. Via een voucher-systematiek, die zij in de brievenbus krijgen, kunnen inwoners zelf bepalen waar zij deze aan willen besteden. Dichtbij de mensen staan en luisteren naar wat zij nodig hebben. Een inspirerend voorbeeld van een mooie manier van werken.'

Verder is Bruins Slot bezig met een wetsvoorstel participatie en het uitwerken van het uitdaagrecht. 'Dit hoeft natuurlijk eigenlijk niet uit te leggen aan Nederlanders. Vaak zijn initiatieven vanuit het CDA erop gericht om dingen zelf op te pakken, omdat inwoners zien dat er in de wijk iets moet gebeuren. Als minister wil ik laten zien dat het kan en mogelijk is, en zelfs in de wet is vastgelegd.'

Aanjaagteam politieke ambtsdragers met beperking

Medio februari stelde Bruins Slot het aanjaagteam politieke ambtsdragers met beperking in. Het team kent vier rolmodellen, die als ambassadeur hun verhaal delen. Zo kunnen zij de interesse en participatie in politiek en bestuur van de doelgroep versterken en bevorderen. Mooi dat Marleen Sanderse, burgemeester te Hattem één van de ambassadeurs is (zie pagina 7 red.). 'De rolmodellen laten hun kracht zien. Zij staan voor een politiek die voor iedereen toegankelijk is. Iedereen moet het werk als politicus of

'Een overheid die er is voor mensen en mensen beschermt op het moment dat dat nodig is'

Het begint met contact

De drempel voor mensen met een beperking om politiek actief te worden is vaak hoog. Sinds februari jl. is een aanjaagteam voor politieke ambtsdragers met een beperking actief. Het aanjaagteam kent vier rolmodellen die als ambassadeur optreden en hun eigen ervaringen inzetten om de interesse en participatie in politiek en bestuur van de doelgroep te versterken en te laten zien dat het kan.

Een van de vier rolmodellen in het aanjaagteam is Marleen Sanderse, burgemeester van Hattem. De andere drie ambassadeurs zijn: Arjan Koerts, Statenlid in de provincie Utrecht; Tjarda Struik, raadslid in de gemeente Zeist en Rob van den Hoek, algemeen bestuurslid van het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden.

Met Marleen Sanderse spreken wij over het belang van het aanjaagteam en haar rol erin. 'Het aanjaagteam komt voort uit het 'Actieplan politieke ambtsdragers met een beperking'. Harry de Vries, waarnemend burgemeester Montferland, was betrokken in het voortraject. Een van de aanbevelingen uit het actieplan was om het aanjaagteam in te stellen.' Sanderse werd benaderd door het ministerie, maar er loopt ook een lijntje via Otwin van Dijk (PvdA), burgemeester van Oude IJsselstreek, die deel uitmaakt van dezelfde veiligheidsregio en in een eerder stadium aanjager was op dit thema.

Wat is het doel van het aanjaagteam?

'Ons doel is tweeledig: enerzijds mensen met een beperking zelf enthousiasmeren en als rolmodel laten zien dat het kan in de praktijk, van de raad, de Staten, het Waterschap of als bestuurder. Nu de trajecten voor kandidaten voor de Provinciale Statenverkiezingen en waterschapsverkiezingen in gang zijn richten wij ons ook hierop. Anderzijds informeren wij bijvoorbeeld instanties, griffiers, provincies en bestuurdersverenigingen. In de eerste plaats met als doel de blik te verruimen. Ongeveer 2 miljoen mensen in Nederland hebben een beperking, dat is 13 % van de bevolking, maar 0,5 % is actief als politiek ambtsdrager of bestuurder. Het ultieme doel is dat de politiek een afspiegeling is van de bevolking.'

Wat is jouw taak als rolmodel in de praktijk?

'We zoeken zoveel mogelijk de publiciteit. Henk

Beltman, van Zorgbelang Inclusief, ondersteunt hierbij, hij benadert o.a. politieke partijen, jongerenorganisaties en kranten. We vertellen ons verhaal en attenderen mensen op de mogelijkheid zich te kandideren. Dat roept verschillende vragen op als: 'Kan ik een gebouw binnenkomen? Kan ik mijn uitkering behouden?' Momenteel wordt gewerkt aan een kenniscentrum: een breder steunpunt waar mensen met vragen terecht kunnen. Het kenniscentrum wordt medio juni geopend.' Verder worden er allerlei activiteiten gepland zoals webinars van kennispunt lokale politieke partijen, een bijeenkomst met de achterban van Leder(in) of een workshop bij de vereniging van griffiers. 'We informeren belangenorganisaties en beroepsverenigingen en delen onze ervaringen. Buddy-trajecten zijn ook een optie, wellicht kunnen we daar op een behoefte inspelen. Het is belangrijk om mensen kansen te laten zien.'

Zelf komt Sanderse uit een politiek nest. 'Na een verhuizing naar Naarden werd ik, aangemoedigd door mijn vader, lid van het CDA. Al snel werd ik door de afdeling Naarden benaderd om actief te worden en toen ging het balletje rollen.' Achtereenvolgens werd zij bestuurslid, raadslid, Statenlid, wethouder en op dit moment dus burgemeester. Een goede tip dus voor andere besturen om goed om je heen te kijken en mensen actief te benaderen. 'Beleid maken doe je samen met de maatschappij, we moeten meer gebruik maken van kennis en diversiteit. Van mensen die weten hoe het in de praktijk werkt. Het is belangrijk om bij elke beslissing gebruik te maken van je onderbuikgevoel, zou je het besluit ook nemen als het om je oma of buurman gaat?'

Wat zou je zeggen tegen mensen die twijfelen?

'Doen! Niet aarzelen, maar kom in contact. Daarmee begint het!'

bestuurder zonder drempels kunnen doen. Zij geven goede tips en adviezen. Het is belangrijk om te laten zien dat het echt kan. En het roept de vraag bij mensen op: als zij het kunnen waarom kan ik het dan eigenlijk niet?'

Kennis- en informatiepunt

'Verder ben ik ook bezig met het opzetten van een kennis- en informatiepunt. Hier kunnen hele praktische vragen worden gesteld. 'Ik heb een uitkering, houd ik die als ik de politiek in ga? Waar moet ik rekening mee houden? Of waar kan ik verdere ondersteuning vinden?' Het voorwerk van de ambassadeurs is cruciaal om te laten zien dat het kan. Actief zijn in de politiek zonder drempels, voor iedereen.'

Verlof- en vervangingsregeling

Politieke partijen slagen er goed in om mensen te vinden tussen de 18-25 jaar en boven de 55, bij groep tussen de 25 en de 55 zit een gat. Dat is ook niet zo gek, die groep zit in het spitsuur van het leven., met een baan en een gezin en veel verantwoordelijkheden. Ik vind het altijd knap als het mensen lukt om daarnaast nog politiek actief te zijn. Het is goed om te kijken naar de verlof- en vervangingsregeling. Het is de een van de eerste vragen die ik aan het adviescollege rechtspositie politieke ambtsdragers stel. Zijn de regelingen nog van deze tijd of is modernisering nodig? Politieke partijen hebben natuurlijk ook zelf een

aanlevering en inhoud van stukken. De griffie kan ingezet worden voor goede ondersteuning en informeren over de stukken die voorliggen, zodat het debat kan gaan over de echte politieke punten.'

Informatiepositie van raads- en Statenleden versterken

'Binnenlandse zaken heeft de afgelopen jaren veel energie en tijd gestoken in het programma Democratie in Actie. Belangrijk om te onderzoeken hoe je de informatiepositie van raads- en statenleden kan versterken. Hoe kan je snel tot de kern komen waar het om gaat en waar je besluiten over moet nemen. Het college kan oproepen tot het schrijven van toegankelijke stukken. BZK ondersteunt dit proces door het doen van onderzoek, uitgeven van handreikingen en geven van instrumenten, maar er ligt ook een belangrijke rol ligt bij de raad zelf om afspraken te maken hoe je dat doet.'

Weten wat er speelt

Welke kansen kan het CDA pakken? Wat doen we goed als partij of als BSV? Wat kan beter? 'CDA'ers komen uit de buurten, wijken en dorpen, ze weten waar mensen behoefte aan hebben, ze zijn lokaal geworteld en daardoor herkenbaar in de politiek. Enthousiasmeer mensen die echte CDA'ers zijn en het nog niet weten, activeer hen om ook mee te doen. Uiteindelijk kan je het verschil maken in de politiek. Wat de raad beslist dat merk je op de straat, dat geldt ook voor provincie of waterschap. De bestuurlijke ervaring die ik bij de provincie heb opgedaan is heel prettig. Wetgeving is geen beleid en beleid is zeker geen uitvoering. Je moet als overheid weten wat er buiten speelt om uiteindelijk goed beleid en goede wetten te maken. Daarbij hebben we elkaar nodig.'

'Er is 900 miljoen beschikbaar voor Regio Deals. Regio Deals zijn een instrument om kansen te verzilveren. Iedere regio kent zijn eigen opgaven en eigen uitdagingen. Rijk en regio moeten dit samen aanpakken. We zijn bezig met de ontwikkeling van een nieuwe tranche, waarbij we ons vooral op het gebied van brede welvaart -dat wil zeggen goed wonen, werken en leven in een gebied - richten. Hoe kunnen we het beter doen in samenwerking met kennisinstellingen, overheid en ondernemingen (de gouden driehoek) en waar kunnen we die goede initiatieven gezamenlijk oppakken?'

Terug naar begin: het vertrouwen in de politiek. Hoe herstellen we dat? 'Betrouwbaar zijn: zeggen wat je doet en doen wat je zegt.'

'Kijk rond in je eigen omgeving of je iemand ziet die een goede volksvertegenwoordiger kan zijn'

rol bij het vinden van mensen. Kijk rond in je eigen omgeving of je iemand ziet die een goede volksvertegenwoordiger kan zijn. Moedig mensen aan. Ondersteun het pride netwerk en het netwerk diversiteit. We moeten zorgen voor mooie inclusieve raden.'

Ook opleidingsniveau is een aandachtspunt bij de afspiegeling van de bevolking in de politiek. Hoe kunnen we hiermee omgaan? 'Raden kunnen hierbij een onderscheidende rol spelen door goed samenspel met de griffie. Zij kunnen letten op vergadertijden en de

Het 'verhaal van het water' en de participatie

We kijken we nu alweer vooruit naar de Provinciale Statenverkiezingen in maart 2023 en ook naar de Waterschapsverkiezingen! Deze zomer ligt er een geweldige kans om recreanten in ons waterrijke landje te wijzen op de belangrijke taak van goed waterbeheer; om ons te laten genieten van schoon en voldoende water, maar ook om ons te beschermen tegen overstromingen en wateroverlast. 26% van ons land ligt onder de zeespiegel, 59% van ons land is gevoelig voor overstromingen.

Wim Zwanenburg

Droogwaterland

Een voorbeeld om het thema 'water' onder een breed publiek onder de aandacht te brengen is de 'Droogwaterland'-recreatie-campagne van mijn eigen waterschap Amstel, Gooi en Vecht. De uitgezette wandel- en fietstochten leiden langs sluisen en gemalen en veel water-historisch erfgoed. Via het onderwijs betreft het waterschap leerlingen bij de proeven en onderzoeken naar waterkwaliteitsbeheer met het Schone Waterexperiment. Maar ook andere inwoners konden meedoen aan een jaar van meten en waarnemen. De gegevens van omwonenden over doorzicht, waterdiepte en waterplanten hielpen het waterschap verder bij het onderzoek naar verbetering van de waterkwaliteit en de ecologie in Amsterdamse wateren en bijv. de Loosdrechtse Plassen. We laten zo onze inwoners zien dat we met slimme watersystemen, waterdieren en waterplanten zorgen voor onze leefomgeving.

Serious game klimaatadaptatie

De gemeente Amsterdam en waterschap Amstel, Gooi en Vecht hebben 'Inspiratiekaarten klimaatadaptatie' laten maken voor het voortgezet onderwijs. Deze bieden hulp om de thema's hitte, droogte, wateroverlast en overstromingen en op te nemen in bestaande lessen. Met Serious Game Klimaatadaptatie, komen leerlingen met een spel zelf aan zet om passende oplossingen te zoeken om de lokale gevolgen van klimaatverandering beheersbaar te houden. Het 'verhaal van het water' kan zo goed over het voetlicht worden gebracht. Maar om te werken aan betrokkenheid bij de voor goed waterbeheer noodzakelijke bestuurlijke beslissingen is nog een veel grotere uitdaging.

Waterbeheerprogramma

Elke zes jaar leggen waterschappen vast welke aanpak en welke maatregelen nodig zijn om de watertaken goed te kunnen uitvoeren. Dit gebeurt in het Waterbeheerprogramma (WBP), dat een instrument is onder de nieuwe Omgevingswet. In zo'n WBP geeft het waterschap aan wat de doelen zijn en hoe de waterschappen die willen bereiken. Het is gebruikelijk dat als zo'n Waterbeheerprogramma wordt vrijgegeven voor de inspraak, voornamelijk direct belanghebbenden, gemeenten en natuurorganisaties reageren en een 'Zienswijze' indienen. De maatschappelijk opgaven waar de waterschappen voor staan vergen echter wel een bredere betrokkenheid en participatie.

We kunnen het waterbeheer niet los zien van maatschappelijke vraagstukken zoals klimaatverandering, energietransitie, bodemdaling en biodiversiteit. Het onlangs vastgestelde regeerakkoord stelt dat water en bodem sturend dienen te zijn bij ruimtelijke planvorming. Maar de waterschappen hebben met hun WBP's nog niet direct alle antwoorden paraat om de komende jaren in te kunnen spelen op alle hierboven genoemde ontwikkelingen. De combinatie aan ingrepen die nodig zijn voor toekomstbestendig waterbeheer is ingrijpend en kostbaar. Er zijn nog veel keuzes te maken. Samenspraak met onze inwoners, participatie, is daarbij hard nodig. Voor bestuurders is het dan ook van belang draagvlak te creëren door goed uit te leggen met welke bestuurlijke dilemma's zij geconfronteerd worden en welke afwegingen zij maken. •

Zie ook: <https://www.agv.nl/wbp/verhalen> en www.cda.nl/agv

Reageren op dit artikel?
wimzwanenburg@hotmail.com

Van het Binnenhof

Lucille Werner

Onlangs berichtte de NOS over Ydo de Vogel. Ydo zit in een rolstoel en deed mee aan de Marathon van Rotterdam. Die reed hij volledig uit, in 4 en 30 minuten, maar zijn deelname was volgens de organisatie illegaal: een marathon mag je alleen te voet afleggen, niet op wielen. Volgens de Marathon-directie gaat dat ook niet veranderen, 'maar als het allemaal veilig blijft dan wordt hij niet van het parcours gehaald'. Aldus de directeur, in reactie op Ydo's deelname.

Onwillekeurig moest ik terugdenken aan mijn eigen jeugd: 'Geef dit meisje in het leven maar een extra grote pop, want veel zal het niet worden'. Dat was 50 jaar geleden. Inmiddels is het 2022. Is er in de tussentijd dan werkelijk niets veranderd? Zo lijkt het, als ik over Ydo lees. Het verbaast me niet alleen, het maakt me ook boos. Een deelnameverbod voor mensen in een rolstoel? Hoezo verbod? Elke marathon zou een speciaal startvak voor mensen in een rolstoel moeten hebben. Waarom zijn ze daar in Rotterdam mee gestopt? Omdat het parcours hier en daar te smal is? Vanwege het snelheidsverschil tussen lopers en rolstoelers? Volgens mij heeft Rotterdam genoeg creativiteit in huis om voor dergelijke praktische 'problemen' een oplossing te vinden. Als je maar wilt...

De ervaring van Ydo staat helaas niet op zichzelf en is exemplarisch voor veel andere mensen in een rolstoel en met een handicap. Zij ervaren dat ze in Nederland niet volwaardig mee kunnen doen. Onderzoek van het SCP en door het College voor de Rechten van de Mens laat dat ook zien. En dat is ernstig. De corona pandemie heeft ons laten zien hoe ingrijpend het is, wanneer groepen mensen van de samenleving dreigen te worden buitengesloten. Voor mensen met een handicap is die tweedeling echter chronisch

en al jarenlang dagelijkse realiteit. Ondanks alle beloftes, goede voornemens, vuistdikke beleidsnota's en ronkende actieprogramma's.

In het VN-verdrag Handicap staat dat het onze plicht is om de positie van mensen met een handicap te verbeteren. Ook Nederland heeft dit verdrag ondertekend. Daar ben ik blij mee. Het programma *Onbeperkt meedoen!* moet ervoor zorgen dat het VN-verdrag Handicap in Nederland werkt. Maar blijkbaar werkt het nog niet. Gemeenten moeten aan de slag met zogenoemde 'Lokale Inclusie Agenda's', maar lang niet alle gemeenten doen dit of geven hier prioriteit aan. Met als gevolg dat mensen met een handicap nog steeds worden geweerd van bijvoorbeeld sportevenementen en culturele activiteiten.

Nu de gemeenteraadsverkiezingen achter de rug zijn en in veel gemeenten wordt geschreven aan nieuwe coalitie- of collegeprogramma's, roep ik alle gemeentebesturen op in de spiegel te kijken en zich de vraag te stellen hoe serieus werk te maken van het VN-verdrag Handicap. Heeft de gemeente bijvoorbeeld al een Lokale Inclusie Agenda? Hoe werkt die in de praktijk? Moet er een schepje bovenop? Hoe gaan we om met artikel 30 van het VN-verdrag Handicap, over de toegankelijkheid bij evenementen? Kunnen we dit betrekken bij het lokale vergunningenbeleid? Zodat ook mensen met een handicap zich welkom weten op de jaarlijkse kermis, het muziekfestival of de sportwedstrijd.

Mensen met een handicap zijn burgers die net als iedereen mee willen doen in onze samenleving. Laten we dat mogelijk maken. Door niet te kijken naar wat niet kan, maar altijd te zoeken naar oplossingen hoe het wel kan. •

Reageren op dit artikel?
l.werner@tweedekamer.nl

Politiek is van en voor ons allemaal

De titel zegt het al. Politiek is van ons allemaal. Politieke participatie moet ook mogelijk zijn door mensen met een beperking (lichamelijk, verstandelijk, psychisch of anderszins).

Annemie Craenmehr-Hesen

Mensen met een beperking nemen naar verhouding erg weinig deel aan politieke en bestuurlijke functies, bijvoorbeeld als lid van de gemeenteraad. Maar we zien ook dat mensen met een beperking nauwelijks deelnemen aan het politieke debat of zich mengen in discussies over maatschappelijke thema's.

Advies gevraagd

Wel zien we dat in het kader van de WMO of participatiewet door gemeentebesturen advies wordt gevraagd over beleidsnota's met voornoemde onderwerpen aan o.a. burgeradviesraden, participatieraden etc. Er zijn ook gemeenten die advies vragen aan lokale organisaties van mensen met een beperking m.b.t. o.a. verkeersplannen, inrichting van wijken en toegankelijkheid van gebouwen. Een vorm van politieke participatie c.q. inspraakmogelijkheid.

'De initiatiefnemer van het G-debat vindt het belangrijk dat in de raadszaal niet alleen wordt gesproken over de doelgroep, maar vooral mét de doelgroep'

Gelderland omarmd actieplan

De drempel voor mensen met een beperking om politiek actief te worden en te blijven is vaak hoog. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft een actieplan opgesteld voor meer mensen met een beperking in de politiek. Een actieplan, voortgevloeid uit een motie uit 2016, waarin de regering werd

opgeroepen belemmeringen weg te nemen voor mensen met een beperking zodat zij actief kunnen deelnemen aan de democratie.

Dit actieplan is o.a. omarmd door de provincie Gelderland waar een groep van 20 deelnemers met een beperking worden begeleid op weg naar meer politieke participatie, met positief resultaat. De deelnemers voelen zich serieus genomen als volwaardig burger. Zij kunnen hun talenten inzetten voor een betere samenleving. Uit die groep hebben 5 deelnemers besloten zich kandidaat te stellen voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2022. Anderen voelen zich gesterkt in hun activiteiten op het gebied van belangenbehartiging. Kortom: alle deelnemers ervaren dat zij ertoe (kunnen) doen in de samenleving.

Het voornoemde actieplan riep de doelgroep en belangengroepen ook op om hieruit inspiratie te putten voor zelf in te zetten acties om deel te nemen aan de politiek of het politieke debat.

Een wereld te winnen

Er is nog een hele wereld te winnen als het gaat om politieke en beleidsparticipatie van mensen met een beperking. Dat staat vast. Op de eerste plaats komt dat door de taal van het beleid. Het is moeilijk toegankelijk en voor mensen met een (lichte) verstandelijke beperking vaak onbegrijpelijk. Ook de reguliere debatten binnen o.a. de gemeenteraden zijn vaak moeilijk te begrijpen voor de inwoners, laat staan voor inwoners met een verstandelijke beperking.

VN-verdrag Handicap

Ook inwoners met een beperking moeten hun stempel kunnen drukken op (lokale)

politiek en beleid. Het VN-verdrag Handicap is daar duidelijk over. Je moet zeggenschap hebben over je eigen leven, bijvoorbeeld over bij wie je woont. En je moet kunnen meedenken over de totstandkoming van wetgeving, beleid en uitvoering. En die zeggenschap moet ook gelden voor het politieke en openbare leven. Je eigen deskundigheid en ervaring en talent moet daarvoor kunnen worden ingezet. Ook door mensen met een (verstandelijke) beperking.

Het Grote G-debat

In de gemeente Horst aan de Maas heeft een inwoner met een verstandelijke handicap zelf het initiatief genomen om een debat te voeren tussen leden van de gemeenteraad, de wethouders en deelnemers vanuit de doelgroep. In 2021 gestart, kreeg dit debat, het Grote G-debat genaamd, onlangs navolging in 2022. Afgesproken is dat dit G-debat nu jaarlijks terugkeert.

Uitgangspunt van dit 2e debat was om de wensen van inwoners met een geestelijke beperking voor het voetlicht te brengen. Hierbij ging het er niet enkel om wat de gemeente voor deze doelgroep kon betekenen, maar wat de gemeenschap Horst aan de Maas voor deze doelgroep kan betekenen.

Via een videoboodschap op facebook riep de initiatiefnemer deelnemers op voor het debat, maar ook voor het noemen van de thema's waarover het debat zou moeten gaan. De thema's mochten niet alleen politiek maar ook maatschappelijk relevant zijn.

De verzamelde thema's voor deze avond waren:

- **Wonen:** zijn de deelnemers tevreden met hun woonsituatie. Wat kan beter en wie zou daarbij behulpzaam kunnen zijn. In het debat werd geopperd dat appartementen voor mensen met een beperking (met begeleiding op de achtergrond) een wens was van de doelgroep.
- **Werken:** aan de orde kwam de wens voor voldoende werkplekken voor mensen met een beperking. Bijvoorbeeld restaurant met schilders-

'We moeten allemaal mee kunnen doen'

atelier en een winkeltje of bakker erbij, zodat er ook uitdagingen liggen. Ook kwam het idee naar voren te helpen als bewaker bij een fietsenstalling of het netjes houden van een wijk.

- **Ontmoeten en sporten:** mensen die naar voren kwamen waren o.a. een themacafé of een eetpunt voor mensen met een beperking, een praatcafé, deelname aan sportlessen door mensen met een beperking, hulp bij installeren handige apps. Dit laatste kwam aan de orde omdat vooral tijdens de lockdown apps op de telefoon noodzakelijk waren als je ergens naar toe wilde gaan.

Kortom: een debat over dagdagelijkse zaken, ook voor inwoners met een beperking.

Groot succes

De initiatiefnemer van dit G-debat zat, samen met de burgemeester, de vergadering voor. De avond was wederom een groot succes. Een serieuze aangelegenheid, maar doorspekt met humor. Op een aantal onderdelen zijn toezeggingen gedaan door de betrokken bestuurders.

Ook dit is een manier om deze doelgroep een stem te geven. Dat is de grondslag van de democratie. We kunnen, nee we moeten allemaal mee kunnen doen. De initiatiefnemer van het G-debat vindt het belangrijk dat in de raadszaal niet alleen wordt gesproken over de doelgroep, maar vooral mét de doelgroep. Dit is slechts één van de mogelijkheden om mensen, in voornoemd geval met een verstandelijke beperking, te betrekken bij het politieke c.q. maatschappelijke debat. In 2023 krijgt dit weer een vervolg. •

Reageren?
a.craenmehr@gmail.com

Toegankelijke politiek

In gesprek met Mark Purperhart en Gerrit Spelt

Hoe toegankelijk is de politiek?

Purperhart: 'Het is inderdaad behoorlijk schrikken als je begint aan de politiek en je ziet welke hoeveelheid leeswerk je moet verstouwen. Kijkend naar de stukken die gelezen moeten worden en de kennis die raadsleden moeten hebben, kun je dat wel behoorlijk indrukwekkend noemen. Wat wel opvalt is dat de meeste mensen dan ook wel veel ervaring hebben in de raad wat het voor hen makkelijker maakt. Het is wel een klus om je hier goed op voor te bereiden. Groot voordeel is wel dat ik dit bewust gedaan heb.'

Als het puur om opleiding gaat liep ik er niet tegenaan. Het ligt er meer aan of je actief bent in het

maatschappelijk leven. En dat het meer eraan ligt dat mensen zich aanmelden voor een functie in het publieke domein. Daar wachten de lokale afdelingen eigenlijk het meest op. Dit maakt dus dat mensen met allerlei achtergronden eigenlijk wel een kans maken de lokale politiek in te gaan. Kijkend naar andere bestuurslagen zie ik wel dat er meer waarde gehecht wordt aan papiertjes. Bij de gemeentelijke politiek gaat het erom of je de grote hoeveelheid informatie kunt verwerken tot een goed politiek besluit.

'Hoe was dat dan om in 2002 met het raadslid-maatschap te beginnen?', vraagt Purperhart.

Mark Purperhart

Mark Purperhart, 26 jaar, volgt de studie E-commerce op het ROC in Utrecht. Hij is ook actief in de studentenraad van het ROC, dit wakkerde zijn enthousiasme voor besturen aan. Hier enthousiasmeerde een project-manager hem om politiek actief te worden en daarmee ook iets te doen. Mark is zo terecht gekomen bij de Unesco jongerencommissie. Hij is ook de oprichter van de jongerenadviesraad van Zutphen. Zodoende is hij bij het CDA gekomen. Voor GR2022 was hij lijsttrekker en inmiddels is hij raadslid.

Gerrit Spelt

Gerrit Spelt, 52 jaar, is nu voor de vierde periode wethouder in de gemeente Lopik. Na veel omzwervingen is hij op het middelbare beroepsonderwijs terecht gekomen. Hij is gestart op het HBO maar door omstandigheden heeft hij het niet kunnen afronden. Met een MBO-diploma op zak is hij gelijk daarna gaan werken. Naast zijn werk is Gerrit actief geworden bij de Christelijke Plattelands Jongeren. Hier heeft hij veel bestuurswerk gedaan, waarmee hij veel kennis en ervaring heeft opgedaan in het jongerenwerk. De lokale CDA-afdeling klopte aan om mee te helpen met het verkiezingsprogramma. Deze hobby mondde uit in inmiddels bijna twintig jaar in de politiek.

Politiek was voor Spelt nieuw, maar vanuit het vrijwilligerswerk was besturen geen nieuwe dimensie aan het werk. De gemeentelijke politiek was toen ook compleet anders. 'Als je kijkt naar wat de gemeente destijds deed en waarvoor zij nu verantwoordelijk is, zie je een wereld van verschil', zegt Spelt. 'Met name op het gebied van de decentralisaties zie je dat de gemeente veel meer taken heeft gekregen die ze moet uitvoeren. Het ging letterlijk over verkeerd liggende stoeptegels die verholpen moesten worden, in plaats van het besluiten over budgetten in de jeugdzorg. Het was daarmee een heel stuk overzichtelijker om als raadslid mee bezig te zijn. Wel was 2002 het eerste jaar van het dualisme, wat zorgde voor een nieuwe aanpak in het gemeentelijk bestuur. Waar eerst een wethouder in een fractie nog meer kon sturen, verschoof dat naar de fractie die meer de wethouder ging controleren. Daar kwam bij mij vaak de vraag op "klopt het wel wat het college zegt?" Maar wel was het een stuk minder dan nu.'

Spelt: 'Ervaring in het maatschappelijke leven is een grote pré bij het raadslid worden. Maar is niet het belangrijkste punt. Het zit meer in de verwerking van de materie of je dat goed lukt. Natuurlijk in samenwerking met je moreel kompas, je onderbuikgevoel waar je naar luistert, met zeker de vraag: "Wat voelt nou goed, waar zijn we bij gebaat?" Maar daar zit geen verschil in met 20 jaar geleden. Het gaat er echt om of je de extra ballast kan uitschakelen in de vorming van je oordeel.'

Vaak beginnen de raadsvergaderingen laat op de dag. Hoe pak je dat nou aan? Want het raadslid-maatschap in de (kleinere) gemeenten is eigenlijk iets wat je erbij doet. Dit kan natuurlijk ook de nasleep hebben dat werkzaamheden voor de raad overdag zullen plaatsvinden. Dit maakt het lastig voor bijvoorbeeld een loodgieter om het in te plannen in het werkschema.

'Ik was in de gelukkige situatie dat ik op de maandag veel voor elkaar kon krijgen', zegt Spelt. 'Dit omdat ik met mijn toenmalig werkgever afspraken kon maken om het werk voor de raad op die dag te doen. Maar het is gewoon een feit dat het een lastige situatie is voor werkende raadsleden om het raadswerk naast hun baan te doen en het raadswerk niet te laten versloffen.'

'Bij de gemeentelijke politiek gaat het erom of je de grote hoeveelheid informatie kunt verwerken tot een goed politiek besluit'

Ook de hoogte van de financiële vergoeding voor raadsleden maakt het niet aantrekkelijk dit naast een drukke baan te doen. Spelt: 'De minst ideale uitgangspositie is dat een raadslid een beroeps-politicus wordt door een te hoge vergoeding, maar daarnaast blijft werken. Een hoge vergoeding zou er kunnen voor zorgen dat mensen zich alleen met politiek bezig houden. Het is belangrijk om feeling met de maatschappij te blijven behouden.'

'Daarnaast is het vaak niet bekend dat het raadslid-maatschap een behoorlijke tijdvreter is', zegt Spelt. 'Dus is het zaak om dit goed duidelijk te maken, en is het aan werknemer en werkgever om hier goede afspraken over te maken.'

'Hierin zie je een verschil tussen de opleidingsniveaus en type beroepen. Sommige werkgevers zoals ministeries of gemeenten zijn eerder bereid om afspraken te maken met de werknemer om het raadswerk in te passen in het werk op de afdeling. Bij wat meer praktische beroepen is dat gewoon lastiger in te passen aangezien je vaak op locatie moet werken en zeker fysiek aanwezig moet zijn.'

Kortom, volgens Mark Purperhart en Gerrit Spelt speelt niet je opleidingsniveau de belangrijkste rol, maar het netwerk waarin je je begeeft. Heb je een groot sociaal maatschappelijk actief netwerk dan zie je dat het makkelijker is, ook met een lager opleidingsniveau, om de politiek in te rollen. •

Ben je benieuwd naar tips en tricks voor startende raadsleden? Kijk dan naar de tips op pagina 26.

'Voor mij is rentmeesterschap echt heel belangrijk'

Floris Out (24) is geboren en getogen in Hazerswoude-Dorp, gemeente Alphen aan den Rijn. Floris heeft ondertussen succesvol zijn master in management afgerond en is sinds de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart jl. raadslid. Op weg naar GR2022 was hij vol enthousiasme campagneleider. Daarnaast is Floris regelmatig te vinden op de kwekerij van zijn vader en is duurzaamheid voor hem een belangrijk thema.

Waarom heb je voor het CDA gekozen?

'Voor mij is rentmeesterschap echt heel belangrijk. Het CDA is de enige partij waar ik die term in de pijlers terug hoor. Ik vind het een ontzettend mooi woord. Het zegt zoveel over wat we zouden moeten doen met de wereld. Dat is de voornaamste reden dat ik voor het CDA heb gekozen.'

'Veel partijen zetten in hun verkiezingsprogramma dat alle industrieën duurzamer moeten en dat we de wereld beter moeten achterlaten. Bij het CDA daarentegen is dit echt onderdeel van de waarden van de partij. Daar wordt veel aandacht aan besteed. Bijvoorbeeld tijdens het partijcongres in september, waar Wopke Hoekstra vertelde in zijn speech dat we de wereld geërfd hebben van onze ouders, maar in bruikleen hebben van de volgende generaties. Toen ik dat hoorde, dacht ik: 'Ja ik zit bij de goede club!' Hoe langer ik lid ben en mij inhoudelijk verdiep, hoe enthousiaster ik word van het CDA.'

Wat maakt jou zo gemotiveerd om je politiek in te zetten?

Een tijd geleden is Floris uitgenodigd voor een bijeenkomst van het CDA. Sindsdien rolde hij langzaam de partij in. Hij sloot zich aan bij Jong Alphen, een groep jongeren die politiek geïnteresseerd zijn. Het CDA organiseerde Jong Alphen en ze waren onder de indruk van hoe Floris zichzelf kon verwoorden. Toen kwam de vraag of hij kandidaat-

raadslid wilde worden. Hier had hij nooit bij stilgestaan.

'Ik vind dat veel dingen in onze gemeente beter kunnen. Bijvoorbeeld de verkeerssituaties in de kernen, die leveren vaak gevaarlijke situaties op. Vanuit huis heb ik meegekregen dat kritiek leveren mag, maar dat je ook zelf aan de slag moet gaan om verandering teweeg te brengen.'

Wat zou je willen veranderen aan Nederland?

'Als eerste hoop ik dat ik een steentje mag bijdragen aan het depolariseren van de samenleving. Er is te veel onrust en onvrede in de samenleving. Er zijn te veel problemen die niet aangepakt of opgelost worden. Ook wil ik graag het duurzaamheidsvraagstuk serieuzer gaan nemen. Dat vraagstuk is iets waar ik mij echt zorgen over maak. Als ik een ding mag veranderen, zou ik direct zorgen dat er kerncentrales in Nederland komen. Tuurlijk zijn er risico's, maar er schijnt simpelweg geen betere oplossing te zijn. Met alleen windmolens en zonnepanelen lijken we het niet te redden.'

Wat wil je meegeven aan de volgende generatie?

'Mijn generatie moet nu handelen. Dat probeer ik, nu ook als raadslid, en dat proberen andere jongeren. Dat is van groot belang om voor volgende generaties een betere uitgangspositie te kunnen realiseren.'

CDA Carrière dag voor vrouwen op vrijdagmiddag 20 mei

Meer vrouwen actief in de politiek, daar gaat het CDA voor! Pak jij die kans? Steek de armen uit de mouwen en ga aan de slag met jouw (politieke) ambities.

Het CDA-Vrouwennetwerk en het Steenkampinstituut organiseren weer een inspirerende carrière dag voor het vrouwelijke CD(J)A-lid. Verken alle mogelijkheden tijdens deze informele en gezellige dag vol van ontmoeting en inspiratie. Met dit jaar speciale aandacht voor de Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen.

Tijdens deze middag vol van inspiratie en ontmoeting kunt u deelnemen aan interactieve deelsessies. Parallel aan de deelsessies kunt u zich aanmelden

voor de zeer gewaardeerde "wandelen met"-sessies. Samen met één of twee deelnemers wandel je en ga je in gesprek met een topvrouw in het maatschappelijke middenveld of in de (landelijke) politiek. Om zo goed te kunnen sparren. We sluiten af met een gezellig netwerkdiner.

Aanvang: 13.00 uur inloop
Programma: 13.30 - 17.15 uur
Netwerkdiner: 17.15 - 19.00 uur

U kunt zich aanmelden via CDA.nl/si, voor deze dag wordt 25 euro eigen bijdrage gevraagd.

Online webinar CDAV Persoonlijk Leiderschap

Maandagavond 9 mei 2022 om 19.30 uur

Om u zo goed mogelijk voor te bereiden op de CDA carrière dag organiseren wij een online-webinar waarbij Anita Rasenberg. U krijgt tijdens deze interactieve webinar alle handvatten mee om uw professionele loopbaan verder vorm te geven. Denk hierbij bijvoorbeeld aan uw eigen imago-ontwikkeling, hoe eenduidigheid te profileren en hoe u het beste succesvol kunt solliciteren als vrouw zijnde.

De CDA-vrouwen carrière dag is fysiek op het partijbureau in Den Haag. Mocht u meer

informatie willen schroom dan niet om met ons contact op te nemen.

Deze editie van de carrière dag is volledig fysiek in op Partijbureau in Den Haag. Tussen de interactieve workshops door is er weer de mogelijkheid 1-op-1 met een wandeling tot nadere inspiratie te komen.

De dag wordt informeel afgesloten met een 'walkingdiner' helemaal ingericht zodat u kunt blijven netwerken.

Deelnemen? Stuur een mail naar hmr@cda.nl

Reageren?
si@cda.nl

Reageren?
bsv@cda.nl

De BSV zoekt een nieuwe voorzitter

De CDA Bestuurdersvereniging is de organisatie voor CDA-politici en -bestuurders in gemeente, provincie en waterschap. De missie van de CDA Bestuurdersvereniging is haar leden ondersteunen bij hun werk, met name bij de politieke profilering zodat CDA-politici duidelijk herkenbaar en onderscheidend zijn. Het CDA wil immers geen technocratische politici, maar op alle bestuursniveaus politici die ideëel bevoegen zijn. Het is de kerntaak van de CDA Bestuurdersvereniging de leden hiervoor kennis en richting te geven.

De voorzitter van de CDA Bestuurdersvereniging heeft ideeën over het vernieuwen en versterken van de CDA Bestuurdersvereniging in de context van de partij en jaagt dit met enthousiasme aan.

Procedure & solliciteren

Heeft u interesse? U kunt tot en met 15 mei 2022 solliciteren (met een motivatiebrief van ongeveer één A4 en cv) via bsv@cda.nl. Beide vice-voorzitters zijn beschikbaar om vragen te beantwoorden. Met een aantal geschikt geachte kandidaten wordt een gesprek gevoerd door een door het bestuur aangewezen vertrouwenscommissie. Een tweede gesprek behoort tot de mogelijkheden. Indien gewenst wordt een assessment uitgevoerd, in opdracht van de vertrouwenscommissie.

Tijdspad

- 15 mei 2022: deadline sollicitatie.
- mei/juni 2022: gespreksronde(s).
- juli 2022: keuze voordracht door bestuur
- medio september 2022: bekrachtiging kandidatuur door de Algemene Vergadering.
- september 2022: start nieuwe voorzitter.

De voorzitter van de vereniging wordt gekozen uit het midden van de stemgerechtigde leden. Het voorzitterschap van de CDA Bestuurdersvereniging is een vrijwillige functie. De tijdsbesteding is ongeveer 6 uur per week. De voorzitter wordt ondersteund door een professioneel team medewerkers op het partijbureau.

Ook kandidaten met minder bestuurlijke ervaring worden nadrukkelijk uitgenodigd om te solliciteren.

Meer weten over procedure en profielschets?

Scan de QR-code.

Cursus 'Het CDA en Europa'

Start op woensdag 18 mei, van 19.30 - 21.30 uur.
De cursus omvat in totaal vier avonden (18 mei, 25 mei, 15 juni en 22 juni).

Docent: Bart van Horck

Gast spreker: Jeroen Lenaers, Europarlementariër voor het CDA. In deze cursus verdiep je je in de ontstaansgeschiedenis van de EU, leer je meer over 'de bestuurlijke kaart' van de EU en over het subsidiariteitsbeginsel. Daarnaast wordt ingezoomd op de christendemocratie in Europa en het CDA in Europa in het bijzonder. Ook komt in deze cursus de relatie van de EU met de haar omringende landen aan de orde (in het bijzonder met de Oost-Europese landen) en de missie van de Eduardo Frei Stichting.

Cursusprijs: € 95,00 (excl. kosten studieboeken en reiskosten excursie Brussel).

Aanmelden: <https://dirk.cda.nl/si/activiteit/kVqrfymjEDZsPm-Rv7nAnkg>

Online cursus integriteit

Deze cursus richt zich in de eerste plaats op het herkennen van integriteitsrisico's en het daarmee zoveel mogelijk uitsluiten van integriteitschendingen. Het probeert aan de hand van geschetste situaties de bewustwording en alertheid te van wethouders en raadsleden te vergroten.

De cursus is er met name voor bedoeld om bewustwording te creëren onder lokale CDA-volksvertegenwoordigers voor de valkuilen van integriteit.

Integriteit wordt gewaardeerd!

De cursus zelf bestaat uit een aantal integriteitskwesties en zal ongeveer een half uur duren. De cursus hoeft niet in een keer te worden gemaakt,

maar kan bijvoorbeeld gespreid worden over twee avonden.

Na het inleveren van de cursus worden de ingezonden antwoorden in groepsverband in een zoom-sessie met maximaal 10 personen met een expert besproken. U krijgt binnen vier weken na het afronden van de cursus bericht wanneer de zoomsessie plaatsvindt.

Na het succesvol afronden van de cursus ontvangt u een certificaat.

Deelnemersbijdrage: gratis •

Aanmelden?

Aanmelden? Stuur een mail naar de BSV via bsv@cda.nl dan sturen wij de aanmeldingslink

Bouwen aan een Europese waarden visie voor de toekomst

Er is een historisch congres in aantocht! Op 31 mei en 1 juni a.s. is het zover: dan organiseert de EPP haar meerjarig congres in Ahoy in Rotterdam. Het CDA heeft de eer om de host te zijn. Met Luc Vandeputte¹, Hans Huibers², en Martijn Breukelman³, blikken we vooruit op de organisatie en inhoud van het congres.

'Dit is een belangrijk partijpolitiek congres. Het grootste politiek congres dat in Nederland plaatsvindt. Met de nieuwe geopolitieke situatie vanwege de oorlog in Oekraïne is het belang van het congres voor ons christendemocraten alleen maar toegenomen', zegt Luc Vandeputte. De reeks aan cijfers die hij noemt is indrukwekkend. Alle eerste ministers, 14 staatshoofden en regeringsleiders (5 van buiten de EU). Ursula von der Leyen, voorzitter Europese commissie, en Roberta Metsola, voorzitter Europees Parlement, alle 172 parlementsleden, 743 gedelegeerden met stemrecht, nog 800 à 900 gasten, 350 personen internationale pers en 100 personen nationale pers zullen deelnemen. In totaal meer dan 2600 mensen. En de organisatie wordt ondersteund door meer dan 100 CDA-vrijwilligers. 'In 1986, mijn eerst EPP congres. waren we ook al in

Nederland, destijds in Den Haag', vervolgt Vandeputte. Hans Huibers: 'Daar moet ik als CDJA-voorzitter ook bij geweest zijn. Het was in de periode dat onze eerste partijvoorzitter Piet Bukman⁴ voorzitter was van de EVP. Piet was een Europeaan in hart en nieren.'

Aan de basis van de Europese samenwerking

'Ik ben onder de indruk van grootheid én grootsheid van dit congres, maar ook van de historische context waarin het congres plaatsvindt', vervolgt Huibers. 'Het is een historisch moment om zo bij elkaar te komen en eendrachtig het belang van de Europese en de democratische waarden centraal te stellen. De christendemocraten hebben aan de basis gestaan van de Europese samenwerking. Dit is echt het moment om dit te benadrukken. We moeten niet

alleen terugzien maar vooral vooruit kijken hoe we dit de komende jaren vorm en inhoud gaan geven.' 'Heel mooi dat gelijkgestemden ook de samenwerking kunnen vinden op het congres. Het is goed om elkaar als christendemocraten te ontmoeten', vult Martijn Breukelman aan.

Scharniermoment

'We zitten gedwongen door de oorlog in Oekraïne op een scharniermoment binnen de Europese Unie', vervolgt Vandeputte. 'De eendracht die wij de laatste weken in korte tijd tot stand hebben gebracht is iets waar we de voorbije tientallen jaren van gedroomd hebben. Door externe omstandigheden zijn we gedwongen nauw samen te werken. Onze eerste ministers hebben het voortouw genomen om de Europese eenheid en solidariteit te bevorderen.'

Huibers: 'Onze politiek leider staat als minister van Buitenlandse Zaken in het centrum van dit debat. Er is een nieuw bestuur. Een van de prioriteiten van het nieuwe Team CDA is om het Europees profiel weer de plek te geven die het verdient. De prioriteit vanuit de vereniging ligt naast het organisatorische deel van het congres ook op de inhoud. We willen ons eigen verhaal weer vorm en inhoud geven.'

Hernieuwd elan voor de Europese samenwerking

Huibers: 'Er is een hernieuwd elan nodig voor de Europese samenwerking. Dit reikt verder dan samenwerking tussen partijen, maar gaat ook over concrete samenwerkingsverbanden tussen lokale bestuurders. Met elkaar moeten wij bouwen aan een weerbaar bestuur. We hebben met de Konrad Adenauer Stiftung gesproken over samenwerking tussen burgemeesters en wethouders uit verschillende landen over concrete thema's die ons allen raken. We moeten dit samen met de Bestuurdersvereniging (BSV) oppakken.' Breukelman onderschrijft het belang van deze samenwerkingsverbanden helemaal: 'We hebben standaard contact met medebestuurders uit de regio om ons heen. Met een deel van het college hebben wij net een cursus 'Bestuur Duits' gedaan. De cursus bestond uit een stukje taal in de politiek bestuurlijke omgeving en een stukje stijl, over cultuur en omgangsvormen. Wat doe je wel wat doe je niet. Nederlanders zijn direct en informeel waar Duitsers juist formeel en gedisciplineerd zijn.' 'Een ander mooi voorbeeld van samenwerking is de hulp van mensen uit CD&V bij de campagne in Eindhoven', zegt Huibers.

Week van 'Regions and cities'

Vandeputte noemt het Comité van de Regio's. Doel van het Comité is om ervoor te zorgen dat de EU

hoort en begrijpt wat er op regionaal niveau gebeurt en oplossingen promoot die lokaal, dus dichtbij mensen, succesvol zijn. 'Onze fractie levert een heel sterk inhoudelijke bijdrage aan de lokale verankering.' Breukelman: 'Ons college zit in het AB van de Euregio en en de burgemeester in het DB. Vanuit de partij zijn we aangehaakt via de provincie Overijssel. Het is goed om netwerkevenementen te gebruiken om ideeën aan te dragen. In oktober is er jaarlijks de week van 'Regions and cities'. Een mooi netwerkevenement waar je kunt lobbyen en nieuwe connecties op kunt doen. Je kunt onderwerpen aanreiken of over investeringsprogramma's spreken. Heel waardevol.'

'Het blijft een waarden congres, maar de focus is met de oorlog in Oekraïne veranderd'

'Bij woningbouw dicht aan de grens of bijvoorbeeld over onderwijs en de waardering van diploma's hebben we contact met onze Duitse burens', vervolgt hij. 'We zijn een plattelandsgemeente, boerengronden lopen bijvoorbeeld door elkaar heen over de grens. Hierbij vindt wel grensontkennend gedrag plaats, maar het is bestuurlijk geen thema. Wel belangrijk is dat wij economisch gezien vlakbij de Euroterminal in Coevorden zitten. We hebben hier een goede samenwerking op het gebied van transport. Met de

Reageren?
ymkje.meijer@cda.nl

¹ Plaatsvervangend secretaris-generaal van de Europese Volkspartij en verantwoordelijke binnen de EPP voor de congresorganisatie
² partijvoorzitter en gastheer
³ wethouder/raadslid te Hardenberg, in zetelaantal de grootste afdeling van Nederland
⁴ Piet Bukman overleed op 16 maart jl.

‘Eendrachtig het belang van de Europese en de democratische waarden centraal stellen’

Nedersaksenlijn, de spoorlijn die loopt van Enschede naar Groningen, maar waar nog 25 kilometer spoor mist tussen Emmen en Stadskanaal, willen we het hele grensgebied verbinden. Zowel lokaal, provinciaal, landelijk en Europees houdt men zich met de spoorlijn bezig. We hebben elkaar nodig. De spoorlijn is een mooi voorbeeld van een project dat aandragen kan worden voor de week van ‘Regio’s en cities’.

Jongeren als basis voor de toekomst

‘Het is heel belangrijk verbinding met jongeren te leggen als basis voor de toekomst van ons continent. Hier wordt door ons intensieve samenwerking gezocht. Ook bij de organisatie van het congres. De context waarin we acteren is fundamenteel veranderd, maar het waardengedreven DNA blijft het kloppend hart van onze partij. De kern van de EVP zijn de christendemocraten’, aldus Vandeputte.

Visiedocument

‘Doel van het congres blijft het opstellen van visiedocument. Het gaat niet om een nieuw document maar om het oprispen van het basisdocument dat is vastgelegd in Boekarest in 1992. We kunnen dit als kapstok gebruiken om thema’s als energieonafhankelijkheid, defensie, *strategic autonomy* en voedselvoorziening toe te voegen. Het blijft een waarden congres, maar de focus is met de oorlog in de Oekraïne veranderd. Er vindt politiek debat plaats over democratische waarden en over huidige politieke situatie. De waarden visie op de toekomst wordt aangevuld tegen de achtergrond van democratie en vrijheid. Het is belangrijk dat er inbreng is vanuit alle geledingen’, aldus Vandeputte. ‘Een ander verschil met december is de verkiezing van een nieuwe voorzitter nu Tusk zijn mandaat ter beschikking heeft gesteld.’

Dutch experience

De presentatie is in handen van Tweede Kamerlid en oud-presentatrice Lucille Werner. Naast het reguliere programma zijn er diverse side events gepland. Vanderputte: ‘Het congres is een familie happening, een netwerkevent, waar ook ruimte is voor interactie en ontmoeting, waar samen een pint gedronken kan worden en foto’s genomen worden met een prominent voor de selfiewall. De EFS biedt een diner

aan en ook de burgemeester van Rotterdam biedt samen met de CDA-fractie in Rotterdam een diner aan. De samenwerking ten aanzien van de beveiliging met politie- en veiligheidsdiensten is heel professioneel. En ook de samenwerking met burgemeester Aboutaleb is zeer prettig en graag spreek ik hier mijn dank en waardering voor uit.’

Een belangrijk side event is de Dutch Experience. ‘Hierbij gaat het om het geven van de local touch. Hier kan je een andere kant van je land tonen. Bij de Dutch Experience presenteren bedrijven zich die zich bezighouden met nieuwe technologie en voor Europa heel interessante attractieve partners zijn.

Huibers opent samen met de EPP-gastheer het congres. Jan Peter Balkenende houdt een openings-toespraak op de tweede dag en partijleider Wopke Hoekstra sluit het congres af met een toespraak. Esther de Lange heeft het congresstuk – over christendemocratische waarden – geschreven en zal de discussie hierover ook in de amendementencommissie en de plenaire vergadering begeleiden. Daarnaast is De Lange wederom kandidaat voor nog een termijn als vice-voorzitter van de EVP.

‘Heel mooi dat gelijkgestemden ook de samenwerking kunnen vinden op het congres’

Vrijwilligers als ruggengraat

Last but not least spreken we over de vrijwilligers. ‘Er zijn rond de 120 vrijwilligers in touw voor het congres’, zegt Huibers trots. ‘De vrijwilligers vormen een belangrijke ruggengraat van het congres. Ze zijn er allemaal weer bij! Bij de opvang op Schiphol, bij de registratie bij binnenkomst of het begeleiden naar de stoel.’ Vandeputte: ‘In november, net voor we helaas tot afgelasting van het eerder geplande congres moesten overgaan, hielden we een call met al deze vrijwilligers. Een schitterend moment dat mij heel veel energie gaf.’

‘Tot slot’, zegt Vandeputte, ‘steek ik de loftrampet over de schitterende samenwerking met het CDA, dat geeft veel energie.’ We kijken uit naar een mooi, eendrachtig en waarde(n)vol congres! •

Luc Vandeputte

Martijn Breukelman

EPP Congres- Vrijwilligers gezocht

Voor dit congres zijn wij op zoek naar nog meer vrijwilligers die kunnen helpen bij de ontvangst, registratie en goed verloop van het congres. Wij zijn op zoek naar CDA-ers die kunnen helpen op 31 mei en/of 1 juni. Reiskosten kunnen worden vergoed. Het gaat op 31 mei om een hele dag en 1 juni tot ongeveer 15.00 uur.

Ter achtergrond

Het EPP Congress is als een familiebaad en daar kan niet iedereen zomaar bij zijn. Vrijwilligers moeten dan ook echt lid zijn van het CDA. Dit is tegelijk een unieke kans om een kijkje te nemen in de politieke keuken van Europa. Het CDA heeft nog nooit eerder een congres van dit kaliber gehost. Met zo'n 14 premiers en staatshoofden, tientallen minister, een groot deel van de Europese Commissie, de gehele EPP fractie van het Europese Parlement en de partijleiders uit partijen van heel Europa is dit een congres waar alle deelnemers VIP's zijn.

De ondersteuning van vrijwilligers is heel belangrijk voor het succes van dit congres en we hopen dan ook dat CDA-ers zich melden om te komen helpen.

Aanmelden & voor vragen neem gerust contact op met Astrid Frey astrid.frey@cda.nl

Wij hebben er zin in. We hopen jij ook!

Met vriendelijke groet,
Team EPP

Blijven praten en informeren

Op een winterse dag in april gingen wij in Amersfoort in gesprek met Hans-Dieter de Smit. Met hem spraken we over de toegankelijkheid van de LHBTI+ gemeenschap binnen de politiek. De Smit is sinds kort werkzaam voor de Beta-faculteit van de VU. Voordat hij aan zijn nieuwe baan begon was hij werkzaam voor LCC+, een organisatie die zich inzet voor sociale acceptatie van homoseksuelen in christelijke kringen. De Smit is inmiddels 12 jaar actief lid van het CDA.

Hoe zet u zich in voor de lhbt-ers?

Naast mijn loopbaan als raadslid zet ik mij in voor LCC+ (een samenwerkingsverband tussen verschillende christelijke LHBTI organisaties). Dit is een organisatie die zich inzet voor de acceptatie van lhbt'ers binnen de christelijk gemeenschap. LCC+ heeft hierin een belangrijke rol om ervoor te zorgen dat mensen vroeger uit de kast durven te komen binnen de christelijke gemeenschap. Als projectmanager binnen LCC+ maak ik mij hier hard voor.

Waarom bent u bij de politiek betrokken geraakt?

Mijn politieke loopbaan ben ik begonnen in de gemeente Woudenberg en lid werd van het CDA. Na mijn studie ben ik terecht gekomen in Amersfoort, daar ben ik gelijk gaan meedraaien met de afdeling. Later kwam ik terecht op de lijst waardoor ik ineens de raad in kwam. Ik ben lid geworden van het CDA omdat ik overtuigd ben van de waarden van de christendemocratie. Thema's zoals solidariteit, zorg voor de zwakkeren in de samenleving en publieke gerechtigheid spreken mij erg aan. Mede vanuit mijn kerkelijke achtergrond zie ik dat de christendemocratie daar veel raakvlakken mee heeft.

Is seksuele geaardheid volgens u nog een taboe binnen het CDA?

Seksuele geaardheid is geen taboe meer binnen het CDA. Wel is het een thema wat nog niet heel makkelijk besproken wordt. Dit heeft te maken met de informatie over seksuele geaardheid en diversiteit die verbeterd moet worden. Dit zou verbeterd kunnen worden door middel van het onderwerp bespreekbaar te maken, door voorlichting, mogelijke conferenties materialen ontwikkelen. Hierin moet een theologische discussie

voorkomen worden. Openheid en acceptatie zijn hierbij zeer belangrijk. Zodat iedereen zichzelf kan zijn binnen het CDA.

Waarom verschilt het CDA in hoe gekeken wordt naar seksuele geaardheid van de SGP en de ChristenUnie?

Bij de SGP is het geen vraagstuk, zij spreken er niet over omdat het een vrij onbekend thema is. Dit maakt de open discussie over geaardheid lastig of zelfs niet mogelijk.

Bij de ChristenUnie is de houding een beetje dubbel. Aan de ene kant wil de CU een progressieve uitstraling hebben naar de buitenwereld, maar heeft het ook te maken met een conservatieve achterban. Deze twee clashen soms met elkaar waardoor de discussie niet gevoerd kan worden omdat het juist de verschillen in de partij blootlegt.

Binnen het CDA is dit onderwerp beter bespreekbaar door een grotere diversiteit binnen de achterban.

Wat doet het CDA volgens u om de partij daarin toegankelijker te maken voor LHBTI'ers?

Als we kijken naar dit thema boekt het CDA veel vooruitgang. Een voorbeeld dat mij erg aansprak is deelname van Wopke Hoekstra in het COC-debat. Ook het ondertekenen van het Regenboog Stembusakkoord, was voor mij een grote stap binnen de partij als het gaat om de acceptatie van de LHBTI+ gemeenschap. Ook heeft mijn eigen fractie geholpen bij het initiëren van het Regenboogplatform. Denk hierbij ook aan het CDA-Pride netwerk. Dit zijn stappen die de partij zet om toegankelijker te zijn.

Inclusief of exclusief?

De raadsverkiezingen in maart hebben in ieder geval drie resultaten opgeleverd: nieuwe gemeenteraden, een lagere opkomst en meer lokale partijen in de raden. Wat zegt dat over de staat van de lokale democratie?

Gerrit Hagelstein
griffier te Ede

Ik zou kunnen beginnen met in de spiegel te kijken. Sommige mensen zien de griffier als de hoeder van de lokale democratie. Enkele collega's gedragen zich ook zo. Zo'n affiche benauwt mij. Want veel meer dan organiseren, stimuleren en verleiden kun je als griffier niet doen. Je hebt er ook een raad voor nodig die daar volle aandacht voor heeft. En samenwerken met inwoners en college en ambtelijke organisatie hoort daar voluit bij.

Legitimatie en draagvlak creëer je samen, door vertrouwen te geven en te krijgen en door goed samenspel. En dan met behoud van ieders verantwoordelijkheden en bevoegdheden. En dat is dus allerminst een garantie voor een hogere opkomst. De samenstelling van een nieuwe gemeenteraad komt uit de lucht vallen. De kandidaatstelling is aan de politieke partijen en de verdeling van de zetels is aan de kiezers. Dus of een gemeen-

teraad inclusief is, is exclusief aan de partijen voorbehouden.

Na de verkiezingsdagen verander je daar niets meer aan. Tenzij er bij de toelating van raadsleden ook op de inclusieve samenstelling van de raad getoetst wordt. Dat staat de Kieswet echter niet toe. Toch leek het onlangs of een aantal gemeenteraden bij de toelating van nieuwe raadsleden op verkeerde gronden ging toetsen. Waar dat gebeurde, bijv. in Almelo, gaf dat veel commotie. Het uitvoeren van een toets op verboden handelingen in het kader van de toelating tot de raad miskende hier dat van verboden handelingen niet eerder sprake kan zijn dan nádat betrokkene tot de raad is toegelaten. Omdat er tegen een dergelijk raadsbesluit geen adequate rechtsbescherming meer openstaat viel daar door de kandidaat, die zijn raadszetel misliep, niets op af te dingen.

Als gemeenteraden de kiesrechtelijke toetsingscriteria zelf gaan interpreteren ligt willekeur op de loer. Deze gevallen zijn aanleiding de toelatingsprocedure te heroverwegen.

Dan de groei van de lokale partijen. Voor de één een voorbode van versplintering, van moeilijke collegevorming en instabiliteit. Voor de ander een welkome en frisse aanvulling op het partijstelsel met zijn verouderde links-rechts indelingen. Voor mij een uitdaging om ook met hen, zeker als ze nieuw zijn, verder het samenspel aan te gaan. Bijvoorbeeld door juist lokale partijen ook regionaal bewustzijn bij te brengen. Daarmee is de staat van onze lokale democratie beslist gebaat. •

Reageren?
gerrit.hagelstein@ede.nl

Hoe was de acceptatie toen je met de politiek begon?

Toen ik begon in de gemeenteraad was geaardheid geen issue. De raad zelf was een warm bad mijn geaardheid was geen onderwerp van discussie. Wel verbaasde het mensen van een progressieve signatuur dat het binnen het CDA geen probleem is om een andere geaardheid te hebben. Eigenlijk dezelfde discussie waarin wij ons onderscheiden van de andere partijen met een christelijke achtergrond. De acceptatie van mijn geaardheid was dus geen enkel probleem en de acceptatie in de raad is altijd goed geweest. Door de meeste raadsleden werd ik gewoon geaccepteerd. Mijn fractie heeft bijvoorbeeld ook het Regenboog Stembusakkoord ondertekend.

Hoe kan het CDA de toegankelijkheid verbeteren op dit gebied?

Het is belangrijk dat het CDA een zichtbare rol toe-eigent in discussie van seksuele geaardheid. Dit met onze christendemocratische achtergrond in het achterhoofd. De discussie over geaardheid is breder dan alleen wat progressieve partijen zeggen. Hierin is het belangrijk dat de partij laat zien dat het belangrijk is om het christendemocratische gedachtegoed kan combineren met LHBTI zijn. Dit zie je al gebeuren met het oprichten van het CDA-Pride netwerk. De kern is en blijft informeren en praten over het onderwerp.

Meer weten, behoefte om te sparren of deelnemen aan het CDA-Pride netwerk? Mail naar frankbuijs@gmail.com

Met Nederland in therapie

In 2021 schreef Kiza Magendane een boek met de aansprekende titel 'Met Nederland in therapie'. Wat drijft iemand ertoe om alle Nederlanders op deze wijze aan tafel uit te nodigen voor een gesprek?

'Mag ik een Nederlander worden?' Met deze vraag opent Magendane de proloog in zijn boek. Een korte vraag waar een diepe wereld achter schuilgaat. Magendane woont op dat moment bijna elf jaar in Nederland. Een ambtenaar loopt zijn ingeleverde vragenlijst door. Heeft hij een geldig verblijfsadres in Nederland? Is hij voldoende ingeburgerd? Voor zijn vrienden is hij gewoon een Nederlander, maar juridisch kent hij een andere status. Met een verblijfsvergunning kan hij tot nu toe prima meedoen in de samenleving: een huis huren, een bankrekening openen, reizen, studeren, werken - het is allemaal mogelijk. Maar

'Een korte vraag waar een diepe wereld achter schuilgaat'

er zijn ook zaken waar hij zonder de Nederlandse nationaliteit geen aanspraak op kan maken: bijvoorbeeld stemmen of zichzelf verkiesbaar stellen. Ook andere politiek-gerelateerde functies gingen aan hem voorbij. Waarom? Het ontbreekt hem aan een paspoort.

Met Nederland in therapie
Kiza Magendane
2021 Prometheus Amsterdam
ISBN 9789044636628
Prijs €19,90

Een beroep doen op de grondwet

Magendane studeerde politicologie. Tijdens de Tweede Kamerverkiezingen zag hij dat zijn medestudenten gingen stemmen. Zij plaatsten hun stemselfie op social media. 'Ik kreeg het gevoel dat ik op een feestje was waar ik als enige niet mocht dansen', zegt hij daarover. 'Reis- en identiteitspapieren stellen ons het beste in staat onze relatie met ons land te begrijpen.' Reizen en je vrij bewegen blijken zonder paspoort lastig. Magendane: 'Ik heb de tijd genomen de basis op te bouwen, maar ben eraan toe mijn verhouding met Nederland naar een hoger niveau te tillen. Ik ging naar het gemeentehuis met mijn papieren in de hand. Een beroep doende op de grondwet, waarin staat wie een Nederlander wordt en welke procedures daarvoor doorlopen moeten worden. Het leerde mij hoe voorwaardelijk het Nederlanderschap eigenlijk is.'

Het boek van Magendane raakt sterk aan het thema van dit nummer van Bestuursforum. We vinden dat iedereen mee moet kunnen doen. Iedereen is gelijkwaardig. De politiek moet een afspiegeling zijn van de bevolking. Man, vrouw, jong, oud, stad of regio, geaardheid, opleiding, geloof en achtergrond zijn allemaal zaken die meespelen binnen het thema van toegankelijke politiek.

Van vluchteling tot burger

Het verhaal van Magendane is eigenlijk een reisverslag. Welke reis leg je af van vluchteling naar burger. Magendane werd in 1992 geboren in Congo. Als kind vlucht hij vanwege de oorlog met een deel van zijn familie naar Tanzania. In 2007 komt hij als minderjarige vluchteling aan in Nederland. Hij bouwt hier zijn leven op, doorloopt de gewenste inburgering, studeert af als politicoloog en gaat aan het werk. Vanaf 2007 begint zijn binnenlandse reis op weg naar het Nederlands staatsburgerschap. Deze fase beschrijft hij in het eerste deel van het boek.

Gast in Nederland

In het tweede deel bekijkt Magendane Nederland vanuit de metafoor van een huis. Hij kwam naar Nederland met de overtuiging 'thuis is de plek waar ik adem'. Dit heeft hij zich ook altijd voorgehouden. In dit huis treft hij geen tafel waar iedereen welkom is. Van gelijkwaardigheid is geen sprake. Voor zijn gevoel wordt aan deze de slag om het Nederlanderschap uitgevochten. Aan de tafel in het huis worden belangrijke beslissingen genomen, maar als een nieuwkomer met een donkere huidskleur mag hij niet altijd plaatsnemen aan tafel. Als in 2017 blijkt dat geen enkele Afro-Nederlander op een verkiesbare plek staat concludeert hij boos 'dat een witte Nederlander eerder op Mars landt dan dat een Afro-Nederlander minister wordt'. Aan het einde van het boek blijkt dat Magendane het Nederlands staatsburgerschap heeft verkregen. Toch blijft hij zich met zijn migratieachtergrond gast voelen in Nederland.

Rol voor politici en denkers

Magendane concludeert dat: 'Pas als politici en denkers deze complexiteit onder ogen zien kan een basis worden gecreëerd voor een nieuwe voorstelling van Nederland. Een voorstelling die recht doet aan de tijdsgeest, opdat alle Nederlanders ongeacht hun etnische achtergrond en culturele achtergrond zich in Nederland kunnen thuisvoelen.' Een oproep ook aan ons in het kader van inclusiviteit en (politieke) toegankelijkheid.

Tot slot. 'Ik heb op persoonlijke titel besloten mijn verhaal te delen, en door het lezen van mijn verhaal hebt u als het ware een therapiesessie ondergaan', zegt Magendane aan het einde van het boek. En hij geeft ons de keuze vast te stellen of wij vinden dat Magendane recht heeft Nederlander te worden. *Wat vindt u?*

'Pas als politici en denkers deze complexiteit onder ogen zien kan een basis worden gecreëerd van voor een nieuwe voorstelling van Nederland. Een voorstelling die recht doet aan de tijdsgeest, opdat alle Nederlanders ongeacht hun etnische achtergrond en culturele achtergrond zich in Nederland kunnen thuis voelen'

Kiza Magendane

Tips voor beginnende raadsleden¹

Je bent verkozen en begint vol enthousiasme aan het raadswerk. De gemeente waar je raadslid bent geworden zorgt meestal voor een introductie in het politieke werk, over moties, amendementen en de griffie. Maar er zijn meer praktische tips uit de praktijk die je helpen om je werk als raadslid goed uit te voeren en een flitsende start te maken.

Hoe pak ik het evenwicht tussen alle ambtelijke informatie en de informatie van inwoners aan?

Probeer een evenwicht te vinden tussen de ongelofelijke hoeveelheid stukken die je zou kunnen lezen en de informatie die je krijgt vanuit inwoners. Hiermee voorkom je de valkuil dat je één waarheid gaat zien. Gebruik dus je gezond verstand. Voorkom dat je google als beste vriend gaat gebruiken.

Hoe ga je om met beloftes die je hebt gemaakt tijdens de campagne?

Dit is een klassiek onderdeel van de campagne nasleep. Zorg dat je daar niet te happig op bent, want voor je het weet heb je een beroepsklager aan je broek hangen. Als nieuw raadslid of wethouder ben je natuurlijk vrij kwetsbaar en vaak een nieuw persoon om getest te worden. Let op dat je dan niet te veel belooft zodat je ook geen verkeerde verwachtingen schept bij inwoners die langskomen. Zorg dat je bij vragen filtert en bundel de grote lijnen in je politieke besluitvorming. Maar wees dus niet de ombudsman die te veel dingen belooft.

Hoe pas ik mijn raadswerk in naast mijn baan?

Zorg dat je goede afspraken maakt met je werkgever. Op www.raadsleden.nl staan vaak bruikbare tips om hier mee aan de slag te gaan. Het kan soms

betekenen dat je vrije dagen moet opofferen om het bol te werken. Maar feit blijft dat je als werknemer recht hebt op regelingen met je werkgever voor je raadswerk.

Hoe kan ik het beste afstemmen met andere afdelingen?

Zorg dat je juist met regionale thema's (zoom) meetings afspreekt om mee te sparren. Onderwerpen

‘Maar wees dus niet de ombudsman die teveel dingen belooft’

als de RES zijn onderwerpen waarmee je de samenwerking kan pakken. Maar ook bijvoorbeeld op het gebied van andere samenwerkingen is het van belang te weten wat er in andere gemeenten voor onderwerpen spelen. Juist als partij die bijna overal vertegenwoordigd is, is dat een factor om nog slagvaardiger te zijn!

¹ De tips voor beginnende raadsleden komen uit het gesprek met Mark Purperhart en Gerrit Spelt, artikel op pagina 11.

De politiek is pas gezond als zij voor iedereen toegankelijk is. Als alle burgers, ongeacht leeftijd, opleiding of achtergrond, zich vertegenwoordigd voelen. Het streven naar deze politieke gezondheid is een stukje van een veel grotere puzzel: inzetten op een gezonde leefstijl. Wanneer deze leefwijze bij ons als een rode draad door alle bestuurslagen loopt, plaatst dit het CDA weer midden in de samenleving.

Toine Manders

Veel grote maatschappelijke vraagstukken zijn terug te voeren naar basisvragen over gezondheid. Het CDA moet daarom de gezonde leefstijl als politiek basisprincipe claimen; dat past goed bij de normen en waarden van onze partij. Een goed begin is het verlagen van de btw op verse groenten en fruit naar 0 procent. Al jarenlang zet ik mij op Europees niveau met succes in om dit te realiseren, maar nu loopt het jammer genoeg op nationaal niveau flink vertraging op.

Het is onbegrijpelijk dat het zo lang duurt om dit te realiseren. Hoe moeilijk kan het zijn? Iedereen die een supermarkt binnenloopt of de groente- en fruitboer bezoekt, kan in een oogopslag de verse groenten en fruit aanwijzen. Het getreuzel over de aardbeienjam of de groenten op een pizza kan later altijd nog.

Een gezonde leefstijl verbindt mensen met elkaar; van lokaal tot Europees niveau. Een goed voorbeeld hiervan is de nieuwe Europese kijk op bouwen: het ‘Nieuw Europees Bauhaus’. Met deze beweging kunnen we met elkaar bouwen aan een gezonde woonomgeving en werken aan sociale inclusie. Denk hierbij aan de ontwikkeling van nieuwe, duurzame bouwtechnieken voor levensbestendige woningen en gezonde huisvesting in plaats van nieuwe Vinex-lo-

‘Een gezonde leefstijl verbindt mensen met elkaar; van lokaal tot Europees niveau’

caties. Een Europese beweging vloeit zo door naar lokaal niveau.

Politieke gezondheid begint er mee met beide benen in de samenleving staan, weten wat er leeft, welke emoties er heersen. Ook het CDA moet op electoraal gebied weer gezond worden. We hebben veel harde werkers en jong talent binnen de partij, maar dat kan alleen tot succes leiden als ze ook worden herkend en geaccepteerd. Een inzet op doelgroepen, waar mensen zich in herkennen, in plaats van op beleidsterreinen, maakt dat mede mogelijk. Als oud-vertegenwoordiger van een ouderenpartij ben ik destijds bijvoorbeeld gevraagd om lid te worden van het CDA en mij als Ouderengezant in te zetten voor deze doelgroep. Er is volop werk aan de winkel; samen voor een gezond en sterk resultaat. •

Geïnspireerd door...

Een overtuigend CDA-verhaal in de stad

Welk onderwerp ligt jou (momenteel) aan het hart?

Een stad op mensenmaat. Ik vind het belangrijk dat we ook in de grote steden in Nederland een overtuigend CDA-verhaal laten horen. Zeker in een snel groeiende stad als Utrecht kan het CDA bijdragen aan leefbare buurten, door oog te houden voor de menselijke maat en verbinding tussen mensen.

Waar krijg je kippenvel van als het om dit onderwerp gaat?

Als mensen ondanks verschillen samen verantwoordelijkheid nemen voor hun buurt, hun vereniging, hun lokale winkelcentrum. Het is mooi om te zien hoe op allerlei verschillende manieren initiatieven worden genomen, waarbij op een heel natuurlijke manier dingen tot stand worden gebracht.

Wat is jouw toekomstvisie als het om dit onderwerp gaat?

De overheid of de gemeente moet ruimte geven aan bewoners om zelf verantwoordelijkheid te nemen om hun eigen buurt of vereniging vorm te geven. Zeker in een stad waar diversiteit tussen mensen groot is, zorgen (sport)verenigingen voor cruciale verbinding.

Wat inspireert jou bij dit onderwerp?

Het verschil dat een echt CDA-verhaal in de stad maakt. Je merkt dat je vanuit het CDA anders kijkt naar de problemen die er in de stad zijn en daarmee een onderscheidend verhaal hebt in de gemeenteraad.

Wie inspireren jou buiten dit onderwerp?

Mensen kunnen mij op verschillende manieren inspireren. Een voetbaltrainer toen ik jong was, of een goede leraar hebben de langste impact. Nu word ik geïnspireerd door mensen die vanuit optimisme verder komen. Dat kunnen CEO's zijn, met gevoel voor de maatschappelijke zaak. Ik heb zelf afgelopen jaren veel samengewerkt met Gerard van Breen (Kruidvat), maar ook iemand als Ben Verwaayen vind ik inspirerend. In de politiek zijn dat mensen die ondanks tegenstand vasthouden aan een eigen verhaal. Jan-Peter Balkenende of Angela Merkel vind ik daarvan goede voorbeelden. •

'Zeker in een stad waar diversiteit tussen mensen groot is, zorgen (sport) verenigingen voor cruciale verbinding'

Gedachtegoed

Tekst Pieter Jan Dijkman, Directeur Wetenschappelijk Instituut voor het CDA

Naam en leeftijd
Bert van Steeg, 44 jaar

Lid sinds
2002

Werkervaring
Ik ben begonnen met een stage bij de Koninklijke Luchtmacht, heb een tijdje bij een bank gewerkt en daarna zes jaar bij de Tweede Kamerfractie van het CDA in Den Haag. In de afgelopen jaren ben ik actief geweest voor de Nederlandse retail bij Detailhandel Nederland, de koepel voor winkeliers in Nederland.

Politieke loopbaan
Volksvertegenwoordiger als raadslid CDA Utrecht, vml beleidsmedewerker Kamerfractie (Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking), vice voorzitter provinciaal bestuur Utrecht.

Pieter Jan Dijkman
Directeur Wetenschappelijk Instituut voor het CDA

Digitalisering is een lokale kwestie

Tal van digitaliseringsvraagstukken schreeuwen om een politiek debat in de gemeenteraad.

Zo'n twintig jaar geleden, op de drempel van mijn studententijd, kocht ik mijn eerste pc. Het was zo'n grijs, vierkant bakbeest. Ik vroeg nog aan de verkoper: is 16 megabyte wel voldoende? "Meneer, hier heeft u voor uw gehele leven meer dan genoeg aan!" Dat vierkante bakbeest stond nogal prominent op mijn bureau in mijn Groningse studentenkamertje. Toen ik mijn eerste baan kreeg, werd het een laptop. Kleiner, mobieler, en met wat meer megabytes. En inmiddels is die enorme computer een smartphone geworden. Letterlijk een verlengstuk van ons zijn, vastgekleefd aan ons lijf. Een smartphone is een handig ding. Maar snappen we wat dit handige ding doet met ons mens-zijn, onze samenleving en onze overheid? Te lang hebben we de technologie als een neutraal fenomeen beschouwd. Ten onrechte.

Ethische bezinning nodig

In het publieke debat zijn grosso modo twee visies ten aanzien van technologie dominant. De ene visie is instrumentalistisch te noemen. In die visie wordt de technologie louter gezien als neutrale instrumenten, als een middel om een bepaald doel te bereiken. Neem de wekker: die zet je om op tijd op je werk te komen. De andere is een deterministische visie. In die opvatting is technologie niet zozeer een middel, maar een autonome kracht geworden, die zich nauwelijks nog laat bedwingen.

In beide visies ontbreekt de ethische reflectie. In de instrumentalistische positie wordt de technologie door de mens beheerst, in de deterministische visie wordt de mens door de technologie beheerst.

Er is een derde weg mogelijk. De filosoof Ciano Aydin noemde dat eens het 'interactionistische' denkmodel: we moeten erkennen dat de technologie met ons verweven is en heel precies onder woorden proberen te brengen hoe de technologie invloed heeft op onze mens-zijn, ons samenleven, en op de verhouding tussen overheid en burgers. Met zo'n perspectief opent zich een veld aan morele vragen: hoe kan het goede samenleven worden bevorderd door het gebruik en de

inbedding van digitale technologieën? En, kritischer: hoe zorgen we ervoor dat de mens niet wordt gereduceerd tot een technologie, ten koste van zijn vrijheid, creativiteit en het vermogen tot interactie met de medemens?

All digital is local

Deze ethische bezinning is ook een aangelegenheid voor lokale politiek. Om het met een knipoog te zeggen: "All digital is local." In de gemeenteraad gaat het zelden over digitalisering. Ja, ICT staat nog wel eens op de agenda, maar meestal naar aanleiding van een mislukt ICT-project. En in de verkiezingsprogramma's voor de gemeenteraadsverkiezingen was er vrij weinig oog voor digitalisering.

Er zijn ten minste drie redenen waarom het goed zou zijn om het in de gemeenteraad over digitalisering te hebben. In de eerste plaats: cyberspace is deel van onze alledaagse leefwereld, in welk dorp of welke stad we ook leven. Steeds vaker gebeurt er iets in de onlinewereld dat de orde verstoort in de offline wereld. Het lokaal bestuur heeft dan wel de taak om op te treden. En die mogelijkheden zijn er sinds kort ook. Lokale autoriteiten kunnen van sociale media-platformen eisen dat valse informatie of verdachtmakingen van het internet worden verwijderd.

Ten tweede: technologisch burgerschap is in deze tijd belangrijker dan ooit. Ook dat is een lokale aangelegenheid. De digitalisering leidt tot een kloof tussen digivaardigen en digibeten. Mensen die niet of minder digitaal vaardig zijn, raken steeds vaker aan de kant. Investeer u in cursussen mediawijsheid voor ouderen? Bent u in gesprek met middelbare scholen om jongeren kennis te laten maken met digitale overheidsdiensten, om een DigiD, ID-kaart of zorgtoeslag aan te vragen?

Ten derde: de digitale infrastructuur van de lokale overheid dient wel op orde te zijn. Dat geldt voor de cyberveiligheid, maar dat geldt ook voor de digitale serviceverlening en de digitale burgerparticipatie. In de VS worden burgemeesters die de vuilnisophaaldienst niet op orde hebben, niet herkozen. Dat zaakje stinkt. Maar bij u: heeft het gemeentebestuur de digitale zaak op orde? •

Tekst Esmee Snellen

In deze serie vertellen CDA'ers door wie en welk onderwerp zij geïnspireerd worden en wat zij in de politiek doen en hebben weten te bereiken ten aanzien van dat onderwerp.

Meedoen?
Wilt u meedoen aan deze rubriek of heeft u vragen, stuur dan een mail naar bsv@cda.nl

In deze rubriek bespreken medewerkers van het Wetenschappelijk Instituut bij toerbeurt een actueel thema vanuit christendemocratisch perspectief

Reageren op dit artikel?
pieterjan.dijkman@wi.cda.nl

Genoeg werk te doen

Jan Dirk van der Borg

Twee maanden geleden mocht ik bij de 9e Europese Top van regio's en steden in Marseille zijn. Dit is een tweejaarlijks congres, georganiseerd door het Comité van de Regio's, waar allerlei bestuurders en volksvertegenwoordigers uit steden en regio's bij elkaar komen om te spreken over de uitdagingen van Europa en de regio's. Ik was daar onder andere om te spreken over het vormen van een Europees netwerk van gemeenteraadsleden.

Vanzelfsprekend was de Russische inval in Oekraïne het hoofdthema op het congres geworden. De solidariteit met de Oekraïense gemeenschappen werd breed ondersteund. Hartverwarmend was de gezamenlijke verklaring tegen militaire agressie en de solidariteit met de Oekraïense regio's en steden.

De situatie in Oekraïne, Rusland en ook Hongarije laat ons opnieuw zien wat de waarde is van democratie en vrije verkiezingen. Ik sprak onder andere met Roemeense, Poolse en Tsjechische collega's over het belang van het vitaal houden van de democratie. Met verbazing sprak men over lage opkomst bij de verkiezingen in Nederland. Dan begrijp je het belang van vrije democratie toch niet? Waarom vechten jullie daar niet voor? Zie wat bijvoorbeeld een land als Roemenië voor een (positieve) ontwikkeling heeft doorgemaakt dankzij versterking van de democratie, aldus mijn diner- en gesprekspartners.

De gesprekken maakten indruk op me. Natuurlijk, ook hier in Nederland weten we wel hoe het zit, toch? En we hebben toch een uitgekiend Huis van Thorbecke? Maar hoe zit het eigenlijk met onze democratisch gekozen instituties? Wordt daar het goede democratisch gesprek gevoerd? En heeft iedereen

toegang tot die democratisch gekozen instituties (het thema van deze uitgave van Bestuursforum)? Of is onze volksvertegenwoordiging eigenlijk maar een vertegenwoordiging van een klein deel van de bevolking?

Want hoe toegankelijk zijn onze gemeenteraden? De oudere, witte man voert nog steeds de boventoon in de samenstelling van de gemiddelde gemeenteraad en CDA-gemeenteraadsfractie. Natuurlijk, we zien steeds meer vrouwelijke en jongere volksvertegenwoordigers, maar een afspiegeling van de samenleving is het bij lange na niet. En dan heb ik het nog niet over de groepen in de samenleving die slecht zijn vertegenwoordigd in de volksvertegenwoordiging.

Juist als CDA moeten we flink aan de bak om de democratisch gekozen instituties toegankelijk te maken voor iedereen. Dat vraagt soms om zelf een stap opzij te doen voor iemand die een minder grote kans heeft. Om expliciet op zoek te gaan naar bepaalde groepen waar je niet automatisch aan denkt, en hen erbij betreft.

Maar ook door hele praktische maatregelen te nemen, zoals het toegankelijk maken van het raadswerk voor mensen met een beperking. Dat rolstoelen naar binnen kunnen, dat je rekening houdt in de stroom met visueel beperkten, dat vergadertijden aantrekkelijk zijn voor ouders van kinderen, dat vergadermores aantrekkelijk zijn voor jongeren, en zo kan ik nog wel even doorgaan.

Genoeg werk te doen dus. En de actualiteit maant ons om - meer dan ooit - onze democratie zo serieus te nemen dat een ieder daar in kan participeren. •

Nummer 2
Mei 2022

Bestuursforum wordt uitgegeven door de CDA-bestuurdersvereniging, de organisatie voor CDA-politici in gemeente, provincie en waterschap.

Redactie

Heleen Keur (voorzitter)
Ymkje Meijer (eindredactie)
Jan Dirk van der Borg (adviserend)
Annemie Craenmehr
Hein van Erp
Harm-Jan van Schaik
Hugo Westerlaken
Rob van Woudenberg
Wim Zwanenburg

Redactieadres

Postbus 30453, 2500 GL Den Haag
T: 070 342 48 93
redactie@bestuursforum.nl

Abonnementen

De abonnementsprijs bedraagt € 32,50 per jaar (6 nummers). Nieuwe abonnementen kunnen elke maand ingaan. Opzeggen kan alleen per 1 januari. Leden van de CDA-bestuurdersvereniging en service-abonnees van het CDA ontvangen Bestuursforum automatisch. Opgeven bij Daniël Francke, bsv@cda.nl.

Losse nummers

Losse nummers kosten € 4,-.
Prijs is inclusief verzendkosten.

Advertenties

Ymkje Meijer
T: 070 342 48 93
ymkje.meijer@cda.nl

Basis vormgeving

Peter G.J.T. Mulder

Opmaak

Interface Communicatie, Ede
T: 0318 64 34 06
www.ifcommunicatie.nl

Druk

Vellendrukkerij BDU

ISSN 0167-0689

Artikelen mogen worden vernenigvuldigd na toestemming van de CDA-bestuurdersvereniging.

De administratie van de Bestuurdersvereniging wil graag op de hoogte worden gehouden van veranderingen in raads-, Staten- of waterschapsfracties. Niet alleen bij een wisseling van fractieleiden, maar ook als een nieuwe wethouder, gedeputeerde of DB-lid wordt benoemd. Voor de administratie zijn de volgende gegevens van zowel het nieuwe als het vertrekkende lid van belang: naam, adres, telefoon, e-mailadres en geboortedatum. Wijzigingen kunnen worden doorgegeven via e-mail bsv@cda.nl

Chris Schotman is na 11 jaar vertrokken als Statenlid in de provincie Flevoland. **René Claessens** volgt haar op als Statenlid.

Karin Sommer is aangetreden tot het Dagelijks Bestuur van het waterschap Stichtse Rijnlanden als opvolger van Bernard de Jong.

Pieter Paans is benoemd tot burgemeester in de gemeente Krimpenwaard. Daarvoor was hij wethouder in Papendrecht.

Bram van Hemmen vertrekt als burgemeester van de gemeente Hoeksche Waard.

Ton Braspenning vertrekt als wethouder in de gemeente Alphen Chaam. Hij keerde niet meer terug als lijsttrekker op de CDA-lijst.

Naar aanleiding van de de gemeenteraadsverkiezingen hebben er in verband met de gewijzigde samenstelling van de fracties veel mutaties plaatsgevonden. Deze mutaties zijn bij ons bekend maar zullen in het kader van de beperkte ruimte hier niet worden vermeld.

Save the date!

Op **zaterdagmiddag 2 juli 2022** organiseert het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA opnieuw een Dag van de christendemocratie. Zet deze datum alvast in uw en jouw agenda!

Het belooft een unieke dag te worden met verdieping en inspiratie voor iedereen die zich christendemocraat voelt.

Een afwisselend programma van topsprekers, workshops, talkshows en ontmoetingen is in de maak. Het centrale thema is 'de coöperatieve samenleving'. De samenleving wordt nogal eens getypeerd als geïndividualiseerd en gefragmenteerd. Christendemocraten antwoorden daarop vaak met trefwoorden als 'de samenleving', 'gemeenschapszin' en 'samenwerking'. Terecht. Mooie woorden. Toch is dat niet voldoende. Hoe kunnen we komen tot een goede, coöperatieve samenleving? Dat is de centrale vraag tijdens de tweede editie van de Dag van de christendemocratie.

Meer over het programma, locatie en aanmelding volgt via de nieuwsbrief van de BSV.

Reageren op dit artikel?
jandirk.vanderborg@cda.nl

BSV-Netwerken:

Doe mee!

Binnen de CDA Bestuurdersvereniging zijn er diverse thematische netwerken die op informele wijze een platform bieden om informatie uit te wisselen. De basis van deze netwerken zijn een Whatsapp-groep waarin met elkaar informatie wordt gedeeld of wordt gediscussieerd. Naar aanleiding van discussies worden ook regelmatig bijeenkomsten georganiseerd om dieper op het onderwerp te gaan.

De op dit moment bestaande netwerken vindt u hieronder. Wilt u zich aansluiten bij een van de netwerken? Stuur dan een mail naar bsv@cda.nl met uw mobiele telefoonnummer.

- **Zorgnetwerk** - De bedoeling van dit netwerk is kennis en informatie delen over zorg, jeugdzorg en WMO.
- **Waternetwerk** - voor CDA waterschapsbestuurders. De bedoeling van deze appgroep is kennis en informatie delen over water en waterschappen vanuit CDA-perspectief.
- **RES/duurzaamheid** - De bedoeling van dit netwerk is het delen van kennis en informatie over de RES, duurzaamheid en de energietransitie. In dit netwerk werken wij samen met het CDA Duurzaamheidsnetwerk.
- **Sport** - het netwerk waarin gediscussieerd wordt over sport, beweging en gezondheid
- **Onderwijs** - het platform waarin wordt gediscussieerd over aansluiting van zorg en onderwijs, leerachterstanden
- **Veiligheid** - Dit netwerk focust zich op het delen

van informatie op het gebied van veiligheid, handhaving en ondermijning.

- **Mobiliteit** - decentrale politici gaan binnen dit netwerk in gesprek over onder andere infrastructuur, ruimte en transport

De BSV staat er open voor om nieuwe netwerken op te richten. Mocht u behoefte hebben om informatie uit te wisselen op een bepaald thema, aarzel dan niet om contact op te nemen met de BSV via bsv@cda.nl. Daarnaast is het voor de continuïteit van netwerken ook belangrijk om een aantal 'trekkers' te hebben in een netwerk die zich actief bezighouden met het leiden van een netwerk.

Voor elk netwerk zijn we op zoek naar moderators en mensen die activiteiten willen organiseren rondom het thema van het netwerk. Als u interesse heeft een actieve rol op te nemen in een van de netwerken kunt u dat laten weten via bovenstaand mailadres.